

STOCKHOLMS TINGSRÄTT
Avdelning 3

MELLANDOM
2014-06-17
Meddelad i
Stockholm

Mål nr
T 7855-12

PARTER

Kärande

Börje Ramsbro, 380812-3933
Tranebergsvägen 112
167 44 Bromma

Ombud: Advokat Percy Bratt och jur.kand. Elin Thyr
Advokatbyrån Bratt Feinsilber Harling AB
Box 24164
104 51 Stockholm

Svarande

Stiftelsen Industrifonden, 802009-0083
Box 1163
111 91 Stockholm

Ombud: Advokaterna Pontus Ewerlöf och Andreas Johard
MAQS Law Firm Advokatbyrå AB
Box 7009
103 86 Stockholm

DOMSLUT

Tingsrätten förklarar att förlikningsavtalet av den 8 mars 2000 *inte* innebär att Börje Ramsbro har eftergett sin rätt att föra talan mot Stiftelsen Industrifonden avseende händelser hänförliga till System 3R Holding och System 3R International som inträffat i tiden före förlikningsavtalets ingående.

Dok.Id 1344360

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 8307	Scheelegatan 7	08-561 652 70	08-561 650 03	måndag – fredag
104 20 Stockholm		E-post: stockholms.tingsratt.avdelning3@dom.se www.stockholmstingsratt.se		08:00-16:00

BAKGRUND

Stiftelsen Småföretagsfonden ("Småföretagsfonden") inrättades i mitten av 1980-talet för att bistå små och medelstora företag med riskkapital. Sedan början av år 1992 förvaltades Småföretagsfondens medel av Företagskapital AB (då hälftenägt av staten och affärsbankerna).

Enligt ett riksdagsbeslut överfördes Småföretagsfondens samtliga tillgångar till Stiftelsen Industrifonden ("Industrifonden") per den 1 januari 1994. Industrifonden är en statligt initierad stiftelse som bildades för att finansiera projekt inom svensk industri. Enligt ett avtal mellan Företagskapital AB och Industrifonden fortsatte Företagskapital AB att förvalta Småföretagsfondens tillgångar, nu som en "portfölj" hos Industrifonden.

System 3R-koncernen, som tillverkar och marknadsför tillbehör och verktyg för verktygsmaskiner, bestod från år 1989 av moderbolaget System 3R Holding AB ("Holding") och det producerande dotterbolaget System 3R International AB ("International") och ett antal dotterbolag utanför Sverige. Koncernens grundare, Börje Ramsbro, ägde vid denna tid samtliga aktier i Holding, vilket i sin tur ägde närmare 91 procent av aktierna i International.

Under sensommaren 1993 fick affärsmannen Håkan Nordquist information om att System 3R-koncernen kunde ha finansiella problem. Håkan Nordquist fick kontakt med Företagskapital AB, som företrädades av sin verkställande direktör, Hans Dirtoft. Tillsammans förde de förhandlingar med Börje Ramsbro. Förhandlingarna inbegrep också Sparbanken Sverige AB ("Sparbanken") och Nordbanken, som hade beviljat System 3R-koncernen krediter. I början av hösten 1993 förlängde Sparbanken inte en kredit till Holding och ansökte i november 1993 om att Holding skulle försättas i konkurs. Konkursförhandlingen var utsatt till den 6 december 1993.

Den 3 december 1993 träffades ett avtal mellan Sparbanken, Nordbanken, Företagskapital AB och Håkan Nordquist. Enligt avtalet skulle Håkan Nordquist och Företagskapital AB förvärva tio procent av Börje Ramsbros aktier i Holding och också de nio procent av aktierna i International som inte ägdes av Holding. Avtalet undertecknades av företrädare för bankerna, av Hans Dirtoft som företrädare för Företagskapital AB och av Håkan Nordquist.

Samma dag, alltså den 3 december 1993, undertecknades ett avtal av Börje Ramsbro å ena sidan samt av Hans Dirtoft som företrädare för "Företagskapital/Småföretagarfonden" och av Håkan Nordquist å andra sidan ("3 december-avtalet"). Enligt avtalstexten överlät Börje Ramsbro tio procent av aktierna i Holding till de övriga avtalsparterna för en krona. Börje Ramsbro gav vidare avtalsparterna fullmakt att kalla till bolagsstämma i Holding och att rösta för hans aktier i bolaget. Han avgick också som verkställande direktör för både Holding och International.

Vidare undertecknade Börje Ramsbro samma dag en oåterkallelig option för Sparbanken att för en köpeskilling om en krona förvärva hans samtliga återstående aktier i Holding, som var pantsatta hos banken.

Sedan en ny styrelse hade utsetts för Holding beslutade styrelsen den 28 januari 1994 att sälja återstående 90 procent av Holdings aktier i International i tre poster till respektive Företagskapital AB, Håkan Nordquist ("med familj genom helägt bolag") och Småföretagsfonden för en krona per post. Den post som skulle säljas till Småföretagsfonden bestod av 30 000 aktier.

I slutet av februari 1994 påkallade Sparbanken ett omgående förvärv av Börje Ramsbros samtliga aktier i Holding mot en köpeskilling om en krona.

Något år senare väckte Börje Ramsbro talan mot International om bättre rätt till vissa immateriella rättigheter. Genom en dom i januari 1998 lämnade tingsrätten hans talan

utan bifall och förpliktade honom att ersätta International för dess rättegångskostnader med nästan tre miljoner kronor. Börje Ramsbro överklagade domen till hovrätten.

Inför prövningen i hovrätten i mitten av mars 2000 inledde parterna diskussioner om en uppgörelse. Börje Ramsbro företrädde då av advokaten Percy Bratt med biträde av advokaten Magnus Eriksson, medan International företrädde av advokaten Hans Bagner med biträde av advokaten Olle Flygt. Industrifonden hade då avyttrat sitt aktieinnehav i International till Företagskapital AB och Håkan Nordquist.

Den 8 mars 2000 träffade parterna en överenskommelse som kom till uttryck i ett skriftligt avtal ("Förlikningsavtalet"). Avtalet innebar bl.a. att tingsrättens dom skulle stå fast mot att International eftergav sin rätt till ersättning för rättegångskostnader. I Förlikningsavtalet infördes följande klausul:

4. Ramsbros förklaringar gentemot International m fl

Ramsbro förklarar sig inte ha något anspråk av vad slag det vara må mot International, annat bolag i dess koncern eller övriga parter och/eller företrädare i avtal den 3 december 1993, bilaga 2.¹

Ramsbro förklarar sig uttryckligen avstå från alla de anspråk han i olika sammanhang framfört eller antytt mot International, annat bolag i dess koncern eller övriga parter och/eller företrädare för parter i avtal den 3 december 1993. [...]

Förlikningsavtalet undertecknades – förutom av Börje Ramsbro själv – av International, Håkan Nordquist, Hans Dirtoft och Företagskapital AB, alla genom Hans Bagner som ombud.

¹ Tingsrättens fotnot: Bilagan utgjordes av 3 december-avtalet (d.v.s. det avtal som hade undertecknats av Börje Ramsbro å ena sidan samt Håkan Nordquist respektive Företagskapital/Småföretagarfonden, genom Hans Dirtoft, å andra sidan).

Parallellt förekom motsvarande diskussioner i en rättslig tvist mellan Börje Ramsbro och bl.a. Sparbanken. Den förliktes också den 8 mars 2000.

SAMMANFATTNING AV TVISTEN

Yrkanden

Börje Ramsbro har yrkat att Industrifonden ska förpliktas att till honom betala 11,5 miljoner kronor, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 16 augusti 2012 (= dagen för delgivning av stämningsansökan) tills betalning sker.

Industrifonden har motsatt sig bifall till yrkandet.

Parterna har yrkat ersättning av varandra för rättegångskostnader.

Grunder

Börje Ramsbro:

När Holding den 28 januari 1994 beslutade sälja aktierna i International var Småföretagsfonden inte en fristående juridisk person utan hade uppgått i Industrifonden. Det var således Industrifonden som förvärvade aktieposten om 30 000 aktier. Trots att posten hade ett mycket betydande värde såldes den till Industrifonden för en krona, vilket medförde en vederlagsfri värdeöverföring från Holding till Industrifonden. Holdings försäljning av aktierna i International var ogiltig då styrelsebeslutet bl.a. strider mot aktiebolagslagens jävsregler. Den rättsstridigt ”förvärvade” aktieposten har Industrifonden i sin tur år 1999 överlätit för 11,5 miljoner kronor.

Börje Ramsbro var i januari 1994 fortfarande ägare till 90 procent av aktierna i Holding och har därför – på närmare angivna alternativa rättsliga grunder – en självständig rätt till den yrkade ersättningen från Industrifonden för den skada fonden har orsakat Holding och därmed honom själv.

Industrifonden har, i första hand, invänt att Börje Ramsbro genom Förlikningsavtalet har förlorat sin rätt att föra talan mot Industrifonden.

Börje Ramsbro har motsatt sig påståendet att han skulle ha förlorat sin talerätt mot Industrifonden.

MELLANDOMSTEMA

Tingsrätten har beslutat att genom mellandom pröva:

Om förlikningsavtalet av den 8 mars 2000 innebär att Börje Ramsbro har eftergett sin rätt att föra talan mot Industrifonden avseende händelser hänförliga till System 3R Holding och System 3R International som inträffat i tiden före förlikningsavtalets ingående.

Yrkanden i mellandomsfrågan

Industrifonden har yrkat att mellandomsfrågan ska besvaras jakande, medan Börje Ramsbro har yrkat att den ska besvaras nekande.

Grunder i mellandomsfrågan

Industrifonden: Förlikningsavtalet var tänkt som en total "global" uppgörelse som skulle få slut på alla pågående och kommande tvister. Det är ostridigt att Förlikningsavtalet omfattade också andra parter än Börje Ramsbro och International. Bland dessa "tredje män" är Småföretagsfonden direkt utpekad genom hänvisningen till 3 december-avtalet. Industrifonden har tagit över Småföretagsfonden och omfattas därför också av Förlikningsavtalet.

Börje Ramsbro: Redan av avfattningen av Förlikningsavtalet framgår att Industrifonden inte ingår som en sådan tredje man mot vilken Börje Ramsbro har eftergett sin rätt att föra talan.

Eftersom Småföretagsfonden inte existerade längre vid ingåendet av Förlikningsavtalet har den vidare inte kunnat förvärva någon rätt enligt avtalet som hade kunnat föras över till ett annat rättssubjekt. Småföretagsfonden var för övrigt inte part i 3 december-avtalet.

I vart fall har det inte skett någon partssuccession då Börje Ramsbros anspråk på skadestånd mot Industrifonden är sådant att det inte kan härledas ur en fordran mot Småföretagsfonden och som därtill grundar sig på handlingar som har företagits efter Industrifondens påstådda succession.

YTTERLIGARE OMSTÄNDIGHETER I MELLANDOMSFRÅGAN

Industrifonden

Under diskussionerna om förlikning meddelade International redan från början att en uppgörelse inte kunde träffas på annat sätt än att parterna lät tingsrättens dom vinna laga kraft. Detta med anledning av att det då fanns en djup misstro från Internationals sida mot Börje Ramsbro. Om en överenskommelse inte skulle hållas ville International ha en verkställbar dom att förlita sig på. International och dess företrädare ville också släcka ut möjligheterna för Börje Ramsbro att föra talan mot någon av de parter som var involverade i händelserna år 1993/94. Det skulle vara fråga om en "global" uppgörelse.

Den förklaring från Börje Ramsbro som finns under punkt 4 i förlikningsavtalet återspeglar Internationals ambition att stänga alla möjligheter för Börje Ramsbro att föra talan mot International och andra parter. Skrivningarna i Förlikningsavtalet är mycket breda. Syftet med avtalet var att en gång för alla sätta stopp för alla Börje Ramsbros anspråk i anledning av rättshandlingarna rörande Holding och International.

En av parterna i 3 december-avtalet var den statliga Småföretagsfonden, som sedermera övergått till Industrifonden genom ett beslut av regeringen. Förlikningsavtalet ska tolkas så att det även omfattar Småföretagsfonden, vilket gör att det även omfattar

Industrifonden. Industrifonden har genom regeringsbeslutet tagit över Småföretagsfondens samtliga rättigheter och skyldigheter genom partssuccession.

Vid avtalsslutandet år 1993 företrädde Företagskapital AB och Småföretagsfonden av Hans Dirtoft. Anledningen till att Industrifonden inte uttryckligen nämnades i Förlikningsavtalet var att Industrifonden vid tiden hade avhämt sig allt ägande i System 3R-koncernen. Industrifonden omfattas trots detta av Börje Ramsbros åtaganden enligt punkt 4 i Förlikningsavtalet. Det görs inte gällande att Industrifonden varit part i Förlikningsavtalet, men däremot att fonden omfattas av det som tredje man. Överlåtelsen den 28 januari 1994 av aktierna i International var ett led i den finansiella rekonstruktion som Småföretagsfonden, Företagskapital AB och Håkan Nordquist hade kommit överens med bankerna om redan den 3 december 1993.

Börje Ramsbro

Förlikningsavtalets innebörd och räckvidd ska fastställas genom en objektiv tolkning i enlighet med avtalets ordalydelse. Vid tolkningen ska särskilt beaktas att texten i alla avseenden ensidigt har dikterats av den avgjort starkare avtalsparten, nämligen International. Förlikningsavtalet innefattar långtgående åtaganden och eftergifter för den svagare avtalsparten, nämligen Börje Ramsbro. Under de diskussioner som föregick det slutliga avtalet skärptes Börje Ramsbros förpliktelser. Avtalet bör därför tolkas restriktivt, på ett sätt som inte medför ett vidare tillämpningsområde än vad som följer av ordalydelsen.

Småföretagsfonden var inte part i 3 december-avtalet och var aldrig delaktig i förhandlingarna. Börje Ramsbros eftergift i Förlikningsavtalet av rätten att föra talan kan med hänsyn till detta inte omfatta den talan mot Industrifonden som förs i detta mål. Visserligen står Småföretagsfonden upptagen som part i det skriftliga avtalet. Avtalet är dock inte framförhandlat mellan parterna utan presenterades för Börje Ramsbro den 3 december 1993 med ett ultimativt krav på undertecknande samma dag. Börje Ramsbro hade då aldrig tidigare hört talas om Småföretagsfonden.

Någon gemensam partsavsikt att Småföretagsfonden skulle vara part i avtalet har alltså inte förelegat. Dessutom har inga prestationer avtalsreglerats eller utväxlats mellan Börje Ramsbro och Småföretagsfonden. Något förvärv av den i avtalet angivna aktieposten i Holding skedde inte, vilket framgår dels av att Småföretagsfonden inte har noterats i aktieboken, dels av att ingen aktiepost i Holding anges i Småföretagsfondens årsredovisning för 1993. I det avtal med bankerna som föregick 3 december-avtalet var Håkan Nordquist och Företagskapital AB övriga parter. I avtalet finns det inte någon referens till Småföretagsfonden över huvud taget.

Eftersom inga rättigheter eller skyldigheter mellan Börje Ramsbro och Småföretagsfonden har reglerats genom 3 december-avtalet, har inga rättigheter eller skyldigheter genom partssuccession heller kunnat gå över från Småföretagsfonden till Industrifonden per den 1 januari 1994.

Skadeståndsanspråket i detta mål grundar sig på Industrifondens förvärv den 28 januari 1994 av aktier i International och avser därmed endast Industrifonden. Talan har således ingen koppling till något rättshandlande av Småföretagsfonden, som vid tiden för det skadeståndsgrundande handlandet inte längre existerade som juridisk person. En påstådd eftergift av rätten att föra talan avseende anspråk riktade mot Småföretagsfonden saknar därmed all relevans för Börje Ramsbros rätt att nu föra talan mot Industrifonden.

Förlikningsavtalets villkor under punkt 4 formulerades av International. Industrifonden nämndes aldrig i förhandlingarna. Ett tredjemansåtagande är något som går utöver det vanliga, och det är därför i ett sådant fall särskilt viktigt att tredjemannen omfattas av avtalets ordalydelse. Börje Ramsbro har inte handlat på ett sätt som kan ha gett Industrifonden en befogad förväntan att omfattas av avtalet.

UTREDNINGEN

Som skriftlig bevisning har Industrifonden hänvisat till bl.a. ett utkast till 3 december-avtalet, daterat den 2 december 1993, som är undertecknat av Börje Ramsbro (och som en av parterna tog upp "Företagskapital/Småföretagsfonden") och ett fax från Börje Ramsbros ombud till Håkan Nordquist och Hans Dirtoft den 3 december 1993 (med ett undertecknat 3 december-avtal, där ett tillägg hade gjorts av Börje Ramsbro).

Som skriftlig bevisning har Börje Ramsbro bl.a. hänvisat till ett fax från Börje Ramsbro i november 1993 till intressenter i förhandlingarna bakom 3 december-avtalet (där Småföretagsfonden inte fanns med som adressat) och ett förslag till förlikningsavtal som Hans Bagner/Olle Flygt faxade till Percy Bratt och Magnus Eriksson i slutet av februari 2000 (där endast Holding och International finns omnämnda under punkt 4).

På Industrifondens begäran har vittnesförhör hållits med Olle Flygt (videoförhör), Hans Bagner, Håkan Nordquist och Hans Dirtoft.

På Börje Ramsbros begäran har han själv hörts under sanningsförsäkran och har vittnesförhör hållits med Percy Bratt och Magnus Eriksson.

DOMSKÄL

Det är klarlagt att Internationals avsikt med punkt 4 i Förlikningsavtalet var att få en friskrivning som skulle gälla inte bara för International som part utan också för Holding, Företagskapital AB, Håkan Nordquist och Hans Dirtoft som skulle räknas upp som "tredje män". Däremot omfattades Internationals ambition inte Småföretagsfonden eller Industrifonden. Småföretagsfonden var då sedan flera år upplöst och Industrifonden hade sålt sina aktier i International. Sannolikt kunde därför ingen av företrädarna för International föreställa sig att Börje Ramsbro skulle komma på tanken att föra talan mot någon av dessa fonder.

Det är vidare klarlagt att det i själva verket var Börje Ramsbro och hans ombud som stod bakom den slutliga formuleringen av förklaringen under punkt 4 i den del som gäller hänvisningen till 3 december-avtalet. Orsaken var Börje Ramsbros irrationella vägran att sätta sitt namn på ett papper där Håkan Nordquists och Hans Dirtofts namn förekom². Eftersom hänvisningen fyllde Internationals syften godtogs den av parternas företrädare, Hans Bagner. Att Småföretagsfonden därmed "åkte med" (Olle Flygts formulering) var det ingen av parterna som reagerade mot.

Allt talar visserligen för att det var Hans Dirtoft som företrädare för Företagskapital AB som ensidigt förde in Småföretagsfonden som en av köparna till den tioprocentiga posten av aktier i Holding vid sidan av Företagskapital AB i 3 december-avtalet. Men ingenting i utredningen talar för att Börje Ramsbro hade något egentligt intresse för parterna på köparsidan. Det är tvärtom visat att han utan protest godtog "Företagskapital/Småföretagarfonden" som avtalspart redan i det avtalsförslag som han undertecknade den 2 december 1993. Småföretagsfonden var alltså part i 3 december-avtalet.

Genom hänvisningen till 3 december-avtalet är därför Småföretagsfonden att anse som en sådan tredje man som i Förlikningsavtalet omfattas av Börje Ramsbros förklaring. Även om Småföretagsfonden då var upplöst saknar inte fondens ställning som tredje man intresse. En talan mot Industrifonden, som förvärvare av Småföretagsfondens rättigheter och skyldigheter som de förhöll sig den 31 december 1993, respektive mot Småföretagsfondens företrädare i samma sak, skulle Börje Ramsbro vara förhindrad att föra på grund av förklaringen i Förlikningsavtalet.

Det är emellertid ostridigt att det förvärv av aktierna i International som grundar Börje Ramsbros talan mot Industrifonden gjordes först i januari 1994. Då var som redan konstaterats Småföretagsfonden upplöst, och även om Småföretagsfonden var upptagen som en av de blivande köparna i styrelseprotokollet var det i realiteten Industrifonden

² Trots det fick Börje Ramsbro acceptera att de honom motbjudande namnen förekom som undertecknare av avtalet genom Hans Bagner.

STOCKHOLMS TINGSRÄTT
Avdelning 3

MELLANDOM
2014-06-17

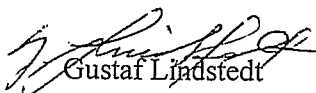
T 7855-12

som gjorde förvärvet. De rättigheter och skyldigheter som är hänförliga till detta förvärv kan Industrifonden inte anses ha tagit över från Småföretagsfonden. Också om utredningen talar för att förvärvet av aktierna i International, med Småföretagsfonden som en av köparna, ingick i överenskommelsen med bankerna före årsskiftet 1993/94, kan det förhållandet inte heller medföra att Småföretagsfonden omfattas av Förlikningsavtalet med hänsyn till avtalets ordalydelse och partsviljan. Det betyder i sin tur att Förlikningsavtalet inte hindrar Börje Ramsbro att föra talan mot Industrifonden.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se domsbilaga 1 (DV 401).

Ett eventuellt överklagande ska ställas till Svea hovrätt, men ges in till tingsrätten senast den 8 juli 2014.

Karin Moberg

Gustaf Ljundstedt

Agnes Morin